

REVISJON JA ISEMAJANDAMINE

E. K a i t s a

TRÜ raamatupidamise kateeder

Süsteematiliselt teostatav kontroll kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete tegevuse üle võimaldab avastada mitmesuguseid puudusi töös, teha kindlaks plaanide mitte-täitmise põhjusi ning võtta tarvitusele õigeaegseid abinõusid avastatud väärnähete kiireks likvideerimiseks.

Revisjoni ülesanne on võidelda igat liiki liigsete kulutuste vastu, selgitada kaupade ja materjalide rikkumise, taarakahjude ja muude kadude põhjusi ning kindlaks teha, kas käibekulud on tehtud otstarbekalt ja vastavalt plaanile. Seega aitab revisjon ja kontroll avastada sisemisi reserve kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete finantsmajandusliku olukorra tugevdamiseks.

Vaatame mõningaid revisjoni- ja kontrollitööga seotud küsimusi Võru Tarbijate Kooperatiivi materjalide põhjal.

Majandusliku tegevuse tulemuste hindamisel on üldistavaks näitajaks kasum. Ebamajanduslikkuse faktorite ja põhjuste üle otsustamisel tuleb uurida eelkõige kasumiplaani täitmist.

Võru Tarbijate Kooperatiiv täitis kasumiplaani 1974. a. 99,6 %, 1975. a. - 102,2 % ja 1976. a. - 110,5 %. Kasumiplaani mittetäitmine 1974. a. oli tingitud ülekulust käibekuludes. Negatiivselt mõjusid ka makstud trahvid. Põhilise summa (üle 5000 rubla) moodustas trahv Võru Piimatoodete Kombinaadile klaastaara mittetagastamise eest.

Kontrollides üldse kulusid ja kadusid taarast, on vaja jõuda selgusele, kuidas kaubandusorganisatsioon võitleb nende alandamise eest ja millised on tal seni kasutamata reservid kadude edasiseks vähendamiseks.

Praktika näitab, et ei pöörata tähelepanu kott-taara kategooria langusele, samuti kasutamiskõlbliku puit- ning

kartongtaara tagastamisele. Ühtlasi ei selgitata välja niisuguse olukorra põhjusi, samuti töötajaid, kes on selles süüdi.

Kõige rohkem kahjumit saadakse kottide kategooria langusest. Näiteks 1975. a. moodustas tagastatud kottide kategooria langus 34,5 % kogu taarakulust.

Olulist tähelepanu on vaja pöörata ka taaraalaste trahvide maksmise vältimisele, sest mõnikord võivad need trahvid olla üpris suured. Nii tuli kooperatiivil lisaks ülaltoodud näitele tasuda 1975. a. kott-taara mitteõigeaegse tagastamise eest trahvi üle 20 000 rubla, mis moodustas 60 % kõikidest planeerimata kahjust.

Kaubakäibemahu pideva kasvuga kaasneb käibekulude absoluutsumma suurenemine, seda just muutuvate käibekulude tõttu. Kaubandusorganisatsioonidel ja -ettevõtetel on vaja võidelda selle eest, et samal ajal aga alaneks kõikide käibekulude tase tinglikult püsivate kulude summa arvel. Siit tuleb ka vajadus nende kulude kontrollimiseks ja analüüsimiseks üksikute kululiikide kaupa ning käibekulu suhtelise kokkuhoiu või ülekulu väljatoomiseks. Võru Tarbijate Kooperatiivis on 1975. a. ja 1976. a. pööratud suurt tähelepanu käibekulude üldisele kokkuhoiule. Kui võrrelda näiteks 1976. a. absoluutset ja suhtelist kokkuhoitu, siis näeme, et suhteline kokkuhoiu oli peaaegu 3 korda suurem absoluutsummast, mis näitab kooperatiivi head tööd käibekulude alandamisel ja see-ga isemajandamise tugevdamisel.

Puudusi on esinenud eririietuse osas, mille juures ei ole kinni peetud normidest ja kandmise tähtaegadest. Nii näiteks kanti 1973. a. detsembris väljaantud eririietus maha 1974. a. veebruaris. Paljudele kauplustele väljaantud kitlite arv ületab vajaduse. Eririietuse mahakandmisel ei ole seda utiiliks antud.

Kaubandustöötajate üks tähtsamaid ülesandeid peale kauba käibeplaani ja kasumiplaani täitmise on isemajandamise tugevdamine ka nende kätte usaldatud kaubalis-materiaalsete väärtuste allesoleku tagamise teel. Tähtsamateks abinõudeks, mis tagavad kooperatiivse omandi allesolekut, on töötajate valik materiaalse vastutusega ametikohtadele kooperatiivi liikmetele hästi tuntud isikute hulgast, raamatupidamise arvestuse eeskujulik korraldamine ning hästi organiseeritud revisjoni- ja kontrollialane töö.

Sotsialistliku omandi kaitseks koostatakse Võru Tarbijate Kooperatiivis igal aastal vastavad plaanid. 1977. aastaks kavandatud abinõude plaanis oli üldse 21 üritust. Olulisemate üritustena tuleks nimetata järgmisi:

1) iga kvartali lõpul analüüsida kaubajätkide olukorda kauplustes ja vajadusel teha kaupade ümbersuunamine;

2) kontrollida ülenormatiivsete kaubavarudega kauplusi ja võtta tarvitusele abinõud kaubavarude viimiseks normatiivi piiridesse;

3) kontrollida kaupade hoiutingimusi ja rakendada praktilisi abinõusid olukorra parandamiseks;

4) inventuuride kvaliteedi parandamiseks tugevdada järelkontrolli, haarates sellega 50 % inventuuridest;

5) korraldada inventeerijate seminare, kus käsitleda viigu inventeerimisel;

6) haarata kaasa sotsialistliku omandi kaitse küsimuste kontrollimisele revisjoni- ja kauplusekomisjon;

7) juristi poolt läbi viia loenguid sotsialistliku omandi kaitseks;

8) raamatupidajate kvalifikatsiooni tõstmiseks suunata kaugõppekursustele igal aastal kaks raamatupidajat, inventeerijate kvalifikatsiooni tõstmiseks üks inventeerija;

9) noorte töötajate töö üle kehtestada pidev kontroll ja abistada neid tööküsimuste lahendamisel.

Abinõude plaanis on ära näidatud täitjad ja täitmise tähtaeg. Sääraste abinõude plaanide kavandamine on õige.

Üks tähtsamaid sotsialistliku omandi allesoleku kontrollimise viise on inventeerimine. Siin on üsnagi oluliseks küsimuseks inventuuride kestus ja nende teostamise aeg. Üldreeglina peab inventeerimist teostama väljaspool tööaega.

Inventuurid, aidates kaasa sotsialistliku omandi allesoleku tagamisele, tugevdavad isemajandamist, kuid pikaajalised inventuurid mitte üksnes ei häiri elanike varustamist kaupadega, vaid mõjutavad ka kaubandusorganisatsioonide ja ettevõtete jaekäibeplani ja kasumiplani täitmist. Inventuuride kiiremale läbiviimisele aitab mõnel juhul kaasa nende korraldamine suurendatud komisjoniga. Samuti tuleb

võidelda liigsete varude vastu materiaalselt vastutavatel kaupluste töötajatel. Hästi ja kiiresti inventeerimisi läbiviivaid inventeerijaid tuleb materiaalselt igati stimuleerida.

Analüüsidest kooperatiivi tegevuse üle kontrolli teostavate organite tööd, võib järeldada, et isemajandamise tugevdamise huvides peaks olema teistsiti korraldatud ka kooperatiivi rahvakontrolligrupi töö.

Näiteks 1977. a. I kvartali tööplaanis oli ette nähtud elektrienergia ja küttematerjali kokkuhoiu komisjoni töö tulemuste läbivaatamine. See on aga ühe ühiskondlikel alustel töötava organi tegevuse kontrollimine teise taolise organi poolt. Rahvakontrolligrupp peaks ise tegelema finantsmajandusliku tegevuse vahetu kontrollimisega, võttes oma tööplaani vastavaid probleeme.

Võru Tarbijate Kooperatiivi rahvakontrolligrupi ülesanneteks on olnud kontrollida sanitaarset olukorda kauplustes, sanitaarraamatute olemasolu ja nende korrasolekut, ostjaskonna teenindamist, kaupade väljapanekut, nende hindu jne. Sääraseid ülesandeid võiksid edukalt täita kooperatiivse kontrolli komisjonid. Dubleerimise vältimiseks oleks vajalik kontrolliorganite töö koordineerimine.

Kokkuvõttes saame järeldada, et õigesti korraldatud kontrolli- ja revisjonialane töö võimaldab koguda vahendeid ühiskondliku rikkuse edasiseks suurendamiseks ja isemajandamise tugevdamiseks.

РЕВИЗИЯ И ХОЗРАСЧЕТ

Е. Кайтса

Р е з ю м е

Задачей ревизии является борьба за ликвидацию излишних расходов, тем самым за укрепление хозяйственного расчета. Особенное внимание необходимо обращать на контроль расходов по таре. На основании материалов Вырусского Потребительского общества показывается, что из всех расходов по таре большая доля падает на снижение категорий мешкотары. Это доля составляет 34,5 %. Предлагается реорганизовать работу группы народного контроля Вырусского Потребительского общества. Необходимо включать в планы группы народного контроля вопросы, касающиеся укрепления финансового состояния потребительского общества.